

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τό θέμα τῆς ἐσχατολογίας καί τῶν ἐσχάτων εἶναι πάντα ἐπίκαιρο καί σημαντικό, διότι ταυτίζεται μέ τήν ἔλευση τῆς Βασιλείας. Ἐξάλλου δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ξεκινᾷ μέ μιᾶ σαφῆ καί ἰσχυρή ἀναφορά στή ἐσχατα: *μετανοεῖτε· ἤγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν* (Μτ. 4, 17). Ἡ προσδοκία τῶν ἐσχάτων εἶχε κεντρικό ρόλο στή ζωή τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καί τῶν πρώτων χριστιανῶν, γεγονός πού ἀποτυπώνεται στή γνωστή φράση *μαράν ἀθά*, πού σημαίνει «Ὁ Κύριος ἔρχεται» (Α΄ Κορ. 16, 22).

Ὅμοίως δέν εἶναι τυχαῖο οὔτε τό γεγονός ὅτι ἡ θεία Λειτουργία, διά τῆς ὁποίας καί ἐν τῇ ὁποίᾳ «σημαίνεται», ὅπως χαρακτηριστικά σημειώνει ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, δηλαδή φανερόνεται, λαμβάνει «σάρκα καί ὀστά» τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχίζει μέ τή διακήρυξη: *Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*.

Τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, σύμφωνα μέ τόν ἴδιο τόν Χριστό, πού εἶναι ἡ κεφαλή τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τό χαρακτηρίζει μιᾶ παραδοξότητα: εἶναι καί ἐντός καί ἐκτός τοῦ κόσμου, καί ἐν τῷ κόσμῳ καί οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου (βλ. Ἰω. 15, 19: *εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος*. Πβ. Ἰω, 18, 36: *ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου*), ἐπομένως μαζί μέ τήν ἱστορική της πλευρά, ἡ ἐσχατολογική της προοπτική, τό ἐσχατολογικό της θεμέλιο ἀποτελοῦν στοιχεῖα δομικά τῆς ταυτότητάς της. Γιά τόν λόγο αὐτό, ἕνας ἐκ τῶν πειρασμῶν τῆς εἶναι ἡ ἀποσύνδεση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί διδασκαλίας, καί ἐν τέλει τῆς ἴδιας τῆς ταυτότητάς τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τήν ἐσχατολογική της διάσταση.

Ἡ ἐνδεχόμενη ταύτιση τῆς Ἐκκλησίας μέ τά πράγματα καί τίς μεθόδους τοῦ κόσμου ἀποδίδεται μέ τόν ὄρο ἐκκοσμίκευση. Ἰδιαιτέρως ἀπό τά νεωτέρα χρόνια καί μέχρι σήμερα, μέ τήν πίεση πού ἄσκησε ἡ ἐμφάνιση, μεταξύ ἄλλων, τοῦ θρησκευτικοῦ φαινόμενου τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἡ ἐκκοσμίκευση φαίνεται νά ἀπειλεῖ μέ ἀποχρωματισμό καί τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Σέ αὐτό τό πολιτισμικό γίγνεσθαι, τό βιβλίο τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Πατρῶνου, πού ἐκδίδεται ἀπό τόν Ραδιοφωνικό Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶναι μιᾶ ἐξαιρετικά χρήσιμη καί εὐσύνοπτη εἰσαγωγή στή συζήτηση περί ἐσχατολογίας, πού ἀναπτύχθηκε κατά τόν 20^ο αἰῶνα στόν εὐρωπαϊκό χῶρο. Παρουσιάζει μέ τρόπο κατανοητό, ἀλλά χωρίς ἐκπτώσεις στήν ἐπιστημονική ἀκρίβεια, τίς σημαντικότερες ἐρμηνευτικές θεωρίες θεολόγων τῆς Δύσης, ἐπισημαίνοντας μέ κριτική ὀξυδέρκεια τά ἀνεπαρκῆ τους σημεῖα καί προβαίνοντας σέ μιᾶ συνολική ἀποτίμηση τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας. Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ἐπίσης, παρουσιάζει ἡ ἐρμηνευτική του πρόταση περί «λειτουργικῆς ἐσχατολογίας», πού ἀναπτύσσεται σέ δύο εἰδικά παραρτήματα. Ἀναδιφώντας στή θεολογική παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὁ συγγραφέας ὑπογραμμίζει ὅτι «ἡ μέλλουσα καί ἐσχατολογική πραγματικότητα τῆς αἰώνιας ζωῆς ... βρίσκονται σέ ἄμεση λειτουργική σχέση μέ τήν παρούσα ζωή, σέ μιᾶ δυναμική σχέση πλήρωσης καί ὀλοκλήρωσης τῆς ἱστορίας τῆς θείας Οἰκονομίας», καταλήγοντας ὅτι ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας μέ τά ἔσχατα εἶναι λειτουργικοῦ χαρακτήρα καί ἀποτελεῖ μιᾶ σχέση «πλήρωσης καί ὀλοκλήρωσης τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ γιά τήν θέωση καί δοξοποίηση τοῦ ἀνθρώπου».

Κλείνοντας αὐτό τό σύντομο προλογικό, θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω καί προσωπικά τόν Καθηγητή Γεώργιο Π. Πατρῶνο, πού ἐμπιστεύθηκε τόν Ραδιοφωνικό Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν ἔκδοση τῆς σημαντικῆς αὐτῆς μελέτης του.

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας